

Sygn. akt **II Cz 2207/14**

POSTANOWIENIE

Dnia 19 grudnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym

Przewodniczący: SSO Violetta Osińska

Sędziowie: SO Marzenna Ernest

SO Tomasz Szaj (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2014r. w Szczecinie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku J. R.

przy udziale G. R.

o podział majątku

na skutek zażalenia G. R. na postanowienie wydane przez Sąd Rejonowy Szczecin- Centrum w Szczecinie w dniu 15 lipca 2014 r. w sprawie o sygn. akt II Nc 2419/12

oddala zażalenie.

SSO Tomasz Szaj SSO Violetta Osińska SSO Marzenna Ernest

Sygn. akt II Cz 2207/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 15 lipca 2014 r. Sąd Rejonowy Szczecin- Centrum w Szczecinie udzielił J. R. zabezpieczenia poprzez ustanowienie na jego rzecz na lokalu nr (...) położonym w S. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...), hipoteki przymusowej w kwocie(...)

Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Uprawniony J. R. wystąpił do Sądu Rejonowego Szczecin- Centrum w Szczecinie z wnioskiem o dokonanie podziału majątku wspólnego należącego do niego i G. R. z żądaniem ustanowienia nierównych udziałów w majątku wspólnym w ten sposób, że udział wnioskodawcy wynosi(...) a uczestniczki (...)części tego majątku.

W toku tego postępowania uprawniony J. R. złożył wniosek o udzielenie zabezpieczenia kwoty (...) zł poprzez obciążenie hipoteką przymusową lokalu położonego przy ul. (...) w S., dla którego Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą o(...) W uzasadnieniu wniosku pełnomocnik uprawnionego wskazał, że istnienie roszczenia jest uprawdopodobnione dotychczasowym tokiem postępowania o podział majątku (sygn. akt II Ns 2419/12). Uprawniony wykazał, że posiada interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia, gdyż zobowiązana G. R. zamierza sprzedać przedmiotowy lokal.

W ocenie Sądu Rejonowego wniosek uprawnionego o udzielenie zabezpieczenia zasługiwał na uwzględnienie. Sąd wskazał na treść art. 730¹ § 1 i 2 k.p.c. Zauważył, że interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia, o którym mowa

w art. 730¹ k.p.c., określa się jako obiektywną w świetle obowiązujących przepisów, czyli wywołaną rzeczywistą koniecznością ochrony określonej sfery prawnej, potrzebę uzyskania orzeczenia sądowego odpowiedniej treści. W związku z tym, iż celem zabezpieczenia jest udzielenie tymczasowej ochrony prawnej podmiotom potrzebującym, interes prawny istnieje w przypadku, gdy zachodzi potrzeba zapewnienia uprawnionemu "należytej ochrony prawnej", zanim uzyska on ochronę definitywną (ostateczną), czyli zanim zostanie osiągnięty cel postępowania w sprawie, w związku z którym następuje udzielenie zabezpieczenia. Z kolei "należyta ochrona prawna" polega na usunięciu naruszenia albo zagrożenia naruszenia praw uprawnionego.

Zdaniem Sądu I instancji uprawniony uprawdopodobnił w niniejszej sprawie istnienie roszczenia, którego zabezpieczenia się domaga. Zaszła w omawianej sprawie ustawowo wymagana przesłanka w postaci interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia. Wskazywany przez uprawnionego we wniosku o udzielenie zabezpieczenia zamiar sprzedaży przedmiotowego lokalu przez zobowiązaną, stanowi naruszenie interesu prawnego uprawnionego. Bezsporna suma składników majątkowych podlegających podziałowi stanowi równowartość kwoty ok.(...)zł. Gdyby zostało uwzględnione żądanie wnioskodawcy ustalenia nierównych udziałów w proporcjach(...)dla wnioskodawcy i (...)dla uczestniczki, przypadająca mu zgodnie z tym udziałem wartość majątku wyniosłaby (...) zł, a wartość majątku przypadająca uczestniczce wyniosłaby (...) zł. Gdyby w tej sytuacji uczestniczce przyznany został lokal będący przedmiotem zabezpieczenia (o wartości około (...)zł), sąd zobligowany byłby zasądzić od niej na rzecz wnioskodawcy dopłatę w wysokości około(...) zł. Wyegzekwowanie tej kwoty w przypadku sprzedaży lokalu przez uczestniczkę mogłoby się okazać niemożliwe lub znacznie utrudnione.

Obciążenie nieruchomości obowiązanej hipoteką przymusową stanowi jeden ze sposobów zabezpieczeń roszczeń pieniężnych określony w zamkniętym katalogu zawartym w art. 747 pkt 2 k.p.c. W odniesieniu do nieruchomości, dla której jest urządzona księga wieczysta, jest to sposób jedyny. Także przepis art. 110 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, stanowi, że hipotekę przymusową można uzyskać również na podstawie postanowienia sądu o udzieleniu zabezpieczenia. Tym samym uprawnionemu udzielona zostanie odpowiednia ochrona prawna. Jednocześnie obowiązana nie będzie nadmiernie obciążona, gdyż ustanowienie hipoteki nie pozbawia jej prawa do zbycia nieruchomości.

Uczestniczka G. R. złożyła zażalenie na powyższe orzeczenie Sądu Rejonowego domagając się jego uchylenia i zasądzenia od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kosztów postępowania zażaleniowego. Uczestniczka zarzuciła zaskarżonemu postanowieniu, iż Sąd wydając postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia nie wziął pod uwagę materiału dowodowego zebranego dotychczas w sprawie, nie zapoznał się ze stanem faktycznym w sprawie. Wskazała, że Sąd wziął pod uwagę jedynie stanowisko wnioskodawcy, które wprowadza Sąd w błąd w szczególności co do kwoty rzekomego zobowiązania uczestniczki oraz stanu prawnego nieruchomości przy ul. (...). Nieruchomość ta zdaniem uczestniczki nie wchodzi do podziału i nie może być mowy o przyznaniu jej na własność uczestniczce, gdyż jest to jej majątek odrębny, którego uczestniczka stała się właścicielem już po rozwiązaniu małżeństwa. Nadto uczestniczka zauważyła, że Sąd nieprawidłowo przyjął udział stron w majątku wspólnym w proporcji(...)ponieważ sam wnioskodawca w piśmie z dnia 28 czerwca 2013 r. zmodyfikował żądanie w tym zakresie:(...)Zdaniem uczestniczki Sąd pominął także fakt, że wnioskodawca dysponuje całym majątkiem dorobkowym stron:

- lokalem mieszkalnym przy ul. (...) wraz z wyposażeniem o wartości(...)
- zarobkami, które zostały przez wnioskodawcę wyprowadzone z majątku wspólnego, co zostało przyznane przez samego wnioskodawcę, w wysokości (...)
- nieruchomością rolną położoną w C. o wartości (...)zł,
- nakładami z majątku wspólnego na odrębny majątek wnioskodawcy (okoliczność przyznana przez J. R.)- (...) zł, w której jest wartość polisy na życie uczestniczki w wysokości (...)

Uczestniczka zarzuciła, że zabezpieczenie hipoteką majątku odrębnego uczestniczki jest bezcelowe, ponieważ wartość połowy majątku wspólnego, jakim dysponuje wnioskodawca, i który nie może być zbyty bez jego udziału, znacznie przekracza żadaną kwotę zabezpieczenia-(...)

Uczestniczka zwróciła uwagę Sądu na prezentowane przez nią dotychczas stanowisko w sprawie, które nie zostało uwzględnione na etapie rozpoznawania wniosku o udzielenie zabezpieczenia, a mianowicie, że zajmowała się ona przez czas trwania małżeństwa domem i dziećmi, co umożliwiło wnioskodawcy realizowanie się w zawodzie marynarza. Ona sama radziła sobie z remontami, budową domu, swoimi działaniami przyczyniła się do powstania majątku stron. Wnioskodawca tymczasem przez 26 lat małżeństwa, aż 18 lat spędził poza domem, a w czasie kiedy wracał z rejsu, nadużywał alkoholu, był agresywny, nie interesował się życiem rodzinnym. Lokal objęty zabezpieczeniem, jest lokalem biurowym, do którego uczestniczka zmuszona była się przenieść z uwagi na skierowaną przeciwko niej agresję wnioskodawcy jeszcze w czasie ich wspólnego zamieszkiwania w lokalu przy ul. (...). Obecnie nie osiąga ona żadnych dochodów, nie ma możliwości podjęcia pracy zarobkowej, cierpi na poważne choroby i aby się utrzymać korzysta z pomocy znajomych. Sprzedaż lokalu przy ul. (...) pozwoliłaby uczestniczce kupić mniejsze i tańsze w utrzymaniu mieszkanie, a resztę przeznaczyć na swoje utrzymanie. Jej zdaniem działania wnioskodawcy są powodowane jego złośliwością.

Ponadto uczestniczka zauważyła, że udzielenie wnioskodawcy zabezpieczenia prowadzi do zaspokojenia roszczenia, naruszony został przepis art. 731 k.p.c.

W odpowiedzi na zażalenie wnioskodawca wniósł o jego oddalenie i przyznanie mu od uczestniczki kosztów postępowania zażaleniowego. Wnioskodawca przychylił się w całości do stanowiska Sądu Rejonowego wyrażonego w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia. Podkreślił, że nawet przy przyjęciu równych udziałów stron w majątku wspólnym, to po wzajemnych rozliczeniach i tak wnioskodawcy przysługuje spłata w wysokości (...) (przy przyjęciu nierównych udziałów- (...)spłata wynosiłaby (...). Kwota (...)której zabezpieczenia domagał się wnioskodawca, stanowiła więc tylko część tego roszczenia. Wskazał również na wyrok Sądu Rejonowego S.- Centrum w S. z dnia 27 maja 2010 r., w którym oddalone zostało powództwo uczestniczki o alimenty z uwagi na to, że powódka posiadała zabezpieczone środki finansowe, niedostępne dla wnioskodawcy. Zakupiła nieruchomość dla córki wbrew woli byłego męża i przeprowadziła taką operację prawną, aby obejść pełnomocnictwo męża. Wnioskodawca podniósł, że nieruchomość przy ul. (...) pierwotnie wchodziła do majątku wspólnego stron, jednak uczestniczka nieruchomość tę sprzedała, a z rozliczonych środków się nie rozliczyła.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zażalenie wnioskodawczyni okazało się niezasadne.

Stosownie do art. 730 § 1 w każdej sprawie cywilnej podlegającej rozpoznaniu przez sąd lub sąd polubowny można żądać udzielenia zabezpieczenia. Zgodnie natomiast z art. Art. 730¹ § 1 k.p.c. udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie (§ 2). Przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę (§ 3).

Jak wskazuje się w piśmiennictwie, wymóg uprawdopodobnienia roszczenia odpowiada obowiązkowi uprawdopodobnienia wiarygodności roszczenia, na który wskazywał wcześniej art. 730 § 1 k.p.c. Uprawdopodobnienie roszczenia w postępowaniu zabezpieczającym, przy uwzględnieniu treści art. 243 k.p.c. należy rozumieć w ten sposób, że uprawniony powinien przedstawić i należycie uzasadnić twierdzenia, które stanowią podstawę dochodzonego roszczenia. Uprawdopodobnienie dotyczy w praktyce dwóch aspektów. Odnosi się ono zarówno do okoliczności faktycznych, na których opiera się roszczenie i które powinny być przedstawione, a ich istnienie prawdopodobne w

świetle dowodów oferowanych przez uprawnionego, jak i do podstawy prawnej roszczenia, która powinna być również prawdopodobna w tym znaczeniu, że dochodzone roszczenie znajduje podstawę normatywną.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia (...) stwierdził, że sąd w postępowaniu zabezpieczającym jest uprawniony oceniać wagę przesłanek uwiarygodniających roszczenie przez ich porównanie z przesłankami, które podważają uprawdopodobnienie powództwa. Przy badaniu, czy roszczenie jest wiarygodne, sąd powinien uwzględnić także znajdujący się w aktach sprawy materiał, który podaje w poważną wątpliwość okoliczności mające uprawdopodobnić żądanie. Stanowisko to wskazuje, że sposób oceny wiarygodności roszczenia powinien być uzależniony od stanu materiału dowodowego w sprawie, a zatem wpływ na sposób oceny wiarygodności roszczenia ma również to, czy wniosek o udzielenie zabezpieczenia został zgłoszony w toku postępowania, po przeprowadzeniu chociażby częściowo dopuszczonych przez sąd dowodów. Wskazuje na to także treść art. 738 k.p.c.

Rozpoznając niniejszy wniosek należy mieć na uwadze przepisy regulujące podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej.

Wspólność ustawowa obejmuje przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (art. 31 § 1 k.r.o.).

Według art. 31 § 2 k.r.o., w szczególności do majątku wspólnego należą:

- 1) pobrane wynagrodzenie za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków;
- 1) pobrane wynagrodzenie za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków;
- 2) dochody z majątku wspólnego, jak również z majątku osobistego każdego z małżonków;
- 3) środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków.

Z chwilą ustania wspólności ustawowej po rozwiązaniu małżeństwa (a także z chwilą ustania umownej wspólności majątkowej albo ustanowienia czy powstania z mocy prawa rozdzielności majątkowej powodującej ustanie dotychczasowej wspólności ustawowej) wspólność ta, dotychczas bezudziałowa, ulega przekształceniu. Od tej pory oboje byli małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym.

W niniejszej sprawie wnioskodawca i uczestniczka prezentują sporne stanowiska. Wnioskodawca wniósł o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, po modyfikacji w piśmie z dnia 28 czerwca 2013 r. (k.518) w proporcji (...) dla wnioskodawcy i (...) dla uczestniczki. Z taką propozycją podziału majątku wspólnego nie zgodziła się uczestniczka wnosząc o ustalenie równych udziałów. Sporne w sprawie jest również ustalenie wartości składników majątku wspólnego, wysokości wydatków i nakładów czynionych przez każdego z nich z majątku odrębnego na majątek wspólny i odwrotnie.

W skład majątku wspólnego wchodzi następujące niesporne składniki majątkowe:

- lokal mieszkalny nr (...) położony w S. przy ul. (...), o powierzchni użytkowej (...) dla którego Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą o nr KW (...),
- działka niezabudowana położona w C. o powierzchni (...), o wartości (...) niesporne (k.411).

Wnioskodawca oszacował wartość jednego m² powierzchni mieszkania przy ul. (...) na kwotę 5000 zł, całe zaś mieszkanie warte jest według jego szacunków minimum (...) Łącznie więc wartości niespornych tylko składników majątku wspólnego podlegającego podziałowi wynosi około (...)

Sporne w sprawie jest:

- czy uczestniczka zakupiła samochód N. na majątek wspólny, czy swój osobisty. Uczestniczka uznała przy tym, że zasadne jest zobowiązanie jej do spłaty wnioskodawcy z tego tytułu w wysokości (...)wartości samochodu(...), zaprzeczyła, że samochód nabyty został na jej majątek osobisty (k.265),

- kwota zarobków wnioskodawcy przeznaczonych przez niego w trakcie trwania małżeństwa na jego majątek osobisty-wnioskodawca uznał, że była to kwota(...)

- wysokość rozliczenia nakładów i wydatków z majątku wspólnego na majątek osobisty wnioskodawcy- na nieruchomości przy ul. (...) w G.- wnioskodawca twierdzi, że była to kwota (...)zł oraz tytułem podatku od nieruchomości-(...) (...), uczestniczka twierdzi natomiast, że jest to kwota(...)

Wnioskodawca zarzuca również uczestniczkę, że ta przejęła dla siebie w trakcie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej kwotę (...)zł, żąda więc zwrotu wartości przypadającego na niego udziału (k.9). Uczestniczka temu zaprzeczyła. W piśmie z dnia 25 marca 2013 r. wskazała, że zestawienie przychodów i wydatków wnioskodawca przedstawił wybiórczo. Na kartach 369-390 uczestniczka załączyła szczegółowe rozliczenie wszystkich przychodów i wydatków w miesiącach od stycznia 2008 r. do dnia rozwodu z uzasadnieniem każdego wydatku. Uczestniczka wykazywała, że były to wydatki i nakłady na majątek wspólny i wydatki na bieżące potrzeby rodziny. W związku z tym, że okoliczność podana przez wnioskodawcę, która miała uzasadnić jego roszczenie, poddana została w poważną wątpliwość, to w ocenie Sądu Okręgowego na obecnym etapie postępowania nie może to stanowić podstawy ustalenia, że uczestniczka przeznaczyła tę kwotę na swój majątek osobisty.

Problematyczna jest w sprawie kwestia sprzedaży przez uczestniczkę składnika majątku wspólnego- lokalu przy ul. (...) w S., rozliczenia ceny sprzedaży i ponowne nabycie przez nią lokalu na jej majątek odrębny w drodze szeregu czynności prawnych. Obecnie lokal jest w całości własnością uczestniczki G. R. (k.641). Uczestniczka w piśmie procesowym z dnia 10 maja 2013 r. przyznała jednak, że lokal został zakupiony i wyremontowany ze środków pieniężnych z majątku wspólnego i jest w całości ujęty w masie majątkowej do podziału w kwocie(...)zł. (k.412). Z kolei w piśmie procesowym z dnia 2 czerwca 2014 r. (k.617) uczestniczka wyraziła zgodę na przyjęcie wartości (...) nieruchomości przy ul. (...) na kwotę(...)zł. Powierzchnia lokalu wynosi(...), powierzchnia przynależnej do lokalu piwnicy-(...) Wartość mieszkania bez piwnicy to około(...) zł ((...) zł), z piwnicą zaś (przyjmując za wnioskodawcę, że wartość(...)piwnicy to (...)) Należy więc uznać za uprawdopodobnione, że uczestniczka poczyniła wydatek z majątku wspólnego na swój majątek osobisty w wysokości (...)

Wskazania w tym miejscu wymaga, że po ustaniu wspólności ustawowej aktualizuje się na podstawie art. 45 § 1 zdanie 1 k.r.o. roszczenie o zwrot wydatków (na zakup nowych składników) i nakładów majątkowych poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty każdego z małżonków. Roszczenie to uwzględnia sąd „bez osobnego żądania uczestników postępowania, gdyż roszczenia te wchodzi w skład majątku wspólnego, a zatem podlegają podziałowi” (postanowienie SN z dnia(...))Roszczenie to wynosi(...) „wspólnego” nakładu, co dotyczy sytuacji, w której udziały małżonków są równe, natomiast gdy udziały te są nierówne, omawiane roszczenie jest proporcjonalne do wielkości udziału.

Niewątpliwie roszczenie wnioskodawcy o podział majątku wspólnego mu przysługuje. Sporny zaś jest sposób podziału oraz ewentualna wysokość oraz kierunek spłat. Zarówno wnioskodawczyni jak i uczestnik zgłaszają do podziału znaczne sumy pieniężne, przy czym brak jest potwierdzenia ich aktualnego istnienia (tzn. nie są to środki znajdujące się obecnie na rachunkach bankowych). Na chwilę obecną w skład majątku wspólnego, który nie może być zbyty bez współdziałania stron wchodzi jedynie lokal położony w S. przy ul. (...) o szacowanej wartości (...) zł oraz działka niezabudowana położona w C. o szacowanej wartości (...) zł. Niewątpliwym jest przy tym, że uczestniczka dysponowała kwotą uzyskaną ze sprzedaży domu stron w W., zaś kwestia wyliczenia się przez nią z uzyskanej kwoty pozostaje rzeczą dalszego postępowania. W konsekwencji pomimo błędnego przyjęcia przez Sąd Rejonowy, że wnioskodawca domaga się ustalenia nierównych udziałów w wymiarze (...) uznać należy, że wnioskodawca uprawdopodobnił swe roszczenie o uzyskanie dopłaty od uczestniczki w stopniu wystarczającym do zabezpieczenia jego roszczenia. Na etapie zabezpieczenia nie jest bowiem wymagane ścisłe i niewątpliwe udowodnienie roszczenia, a jedynie jego

uprawdopodobnienie. Takowym zaś jest fakt, że uczestniczka dysponowała środkami ze sprzedaży domu, które stanowiły majątek wspólny i które podlegają rozliczeniu.

Z tych względów Sąd Rejonowy uznał prawidłowo, że wnioskodawca ma interes prawny w udzieleniu mu zabezpieczenia poprzez ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości będącej własnością uczestniczki do kwoty(...)zł, ponieważ uprawdopodobnił on roszczenie wobec uczestniczki o spłatę co najmniej tej kwoty.

Bez znaczenia jest przy tym okoliczność czy nieruchomość obciążona hipoteką stanowi formalnie majątek wspólny czy osobisty uczestniczki, albowiem w razie zasądzenia spłaty wnioskodawca będzie mógł się domagać zaspokojenia z całego majątku uczestniczki, a nie tylko z tego, który podlegał podziałowi. Ponieważ jest to jedyny majątek uczestniczki, uczestniczka nie osiąga dochodów, z których mogłaby pokryć ewentualną spłatę, a także z uwagi na okoliczności związane działaniem uczestniczki prowadzącym do nabycia tej nieruchomości do jej majątku osobistego zasadne było obciążenie tejże nieruchomości hipoteką przymusową. Wbrew twierdzeniom uczestniczki nie prowadzi to również do zaspokojenia roszczenia wnioskodawcy, albowiem ustanowienie hipoteki przymusowej nie skutkuje dokonywaniem jakichkolwiek przesunięć majątkowych.

Wskazać również należy, że stosownie do art. 742 § 1 zd. 2 k.p.c. zabezpieczenie upada, jeżeli obowiązanozłoży na rachunek depozytowy sądu sumę zabezpieczenia.

Mając na uwadze powyższe na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

(...)

(...)

1. (...)

2. (...)

(...)

(...)

3. (...)

4. (...)

(...)